

El Balutxistan rebel

El món és ple de comunitats humanes que lluiten pel reconeixement oficial dels seus drets com a poble. Algunes han tingut sort i han estat capaces d'atreure l'atenció i les simpaties de la comunitat internacional, però unes altres es mantenen en l'anonimat més absolut fora de les seves fronteres. Aquest és el cas del poble balutxi, dividit entre l'Iran, el Pakistan i l'Afganistan i protagonista de constants revoltes que encara no formen part dels titulars de premsa. "La comunitat internacional no sap que existim, tot i que el Balutxistan ocupa el 40% del territori pakistanès i el 30% de l'iranià", es lamenta Zaman Mukhtar, un jove balutxi que veu molt clar cap a on ha de dirigir-se el seu país. "N'hem d'aprendre dels nostres cosins kurds, seguir les seves passes i lluitar per la nostra independència", assegura. La creació d'un estat propi és una de les solucions que aquest poble d'origen iranià, que parla una llengua emparentada amb el persa, proposa per posar fi a la marginació política i econòmica a què el sotmeten els estats dels quals forma part.

Tanmateix, la situació més delicada es viu al Pakistan, que el 1947 va anexionar el Balutxistan per la força, en un moment en què els balutxis volien recuperar la independència perduda amb la colonització britànica del segle XIX. El Pakistan es va fundar sobre una base religiosa. Però el fet que pràcticament tots els pakistanesos fossin musulmans no va uniformitzar la població ni va eliminar els sentiments nacionals de les minories ni va resoldre les seves diferències amb el poder central, que sempre ha estat controlat per la població del Panjab –l'originària de la regió d'Islamabad– i pels muhàjjirs, musulmans que van arribar de l'Índia en el moment de la creació del Pakistan, com l'actual president, Pervez Musharraf, i que, tot i representar el 7% de la població, van imposar l'urdú com a llengua nacional.

Marginació de les autoritats. La província del Balutxistan disposa

El poble balutxi viu a cavall de tres estats, l'Iran, el Pakistan i l'Afganistan, que no en reconeixen la identitat. Després d'anys de rebre cops de tot arreu, els balutxis reclamen un estat propi que els permeti de revertir els beneficis d'una terra rica en gas i petroli a profit del seu desenvolupament.

d'unes importants reserves de gas natural i petroli, però els seus habitants, que representen el 4% de la població pakistanesa, mai no s'han beneficiat dels ingressos que representen, que van a parar a la classe dirigent i a les seves regions d'origen. En resposta a aquesta situació, als anys 60 es van crear diverses organitzacions polítiques de tall modern a imatge dels moviments independentistes de Palestina i Bangla Desh. Poc després, el 1973, esclatà una cruenta guerra de secessió en què van prendre part prop de 60.000 combatents balutxis. Es calcula que durant els cinc anys de conflicte van morir 5.000 guerrillers i 3.000 soldats pakistanesos.

El règim d'Islamabad va poder esclafar la revolta amb una campanya agressiva de bombardeigs sobre la població civil, però va deixar intacta la voluntat dels balutxis de reclamar els seus drets i de gestionar la seva riquesa. I dos decennis més tard es reprengué amb força la lluita armada sota la batuta de l'Exèrcit d'Alliberament del Balutxistan. Els darrers sis anys, el conflicte ha forçat el desplaçament de desenes de milers de persones, han estat empresonats 4.000 activistes balutxis i n'han desaparegut uns 450 més.

Per una altra banda, el govern acusa els guerrillers de provocar una inestabilitat que allunya les inversions necessàries per a reduir els alts nivells de pobresa, que doblen els del Panjab. Algunes xifres poden ajudar a fer-nos una idea de les condicions de vida dels balutxis: menys de la meitat de la població té accés a aigua potable, només un 20% té electricitat, la meitat dels nens no van a escola i només un terç estan vacunats, segons dades del Centre d'Estudis Polítics, Socials i de Desenvolupament de Karachi.

Víctima de la geografia. La província del Balutxistan és la més gran, però alhora la menys poblada del Pakistan –11 milions d'habitants distribuïts en un territori cinc vegades més gran que els Països Catalans. Això, afegit a la situació estratègica i a la gran mobilitat de la població, que en bona part és nòmada, l'han convertit en una terra difícil de controlar per les autoritats, en el corredor d'entrada de droga i armes a l'Iran i en el territori perfecte perquè al-Qaida estableixi les bases fora del control de les forces de seguretat.

Les autoritats han aprofitat aquesta conjunció d'elements per carregar contra el moviment nacionalista balutxi, amb l'argument que manté vincles amb el tràfic de droga i les xarxes de terrorisme internacional. "Però l'exèrcit només situa bases a les àrees riques en recursos per reprimir els moviments nacionalistes moderats, i no controla l'altre extrem del Balutxistan, que és per on els talibans passen a l'Afganistan", denuncia la Societat Balutxi de Nord-Amèrica, un lobby independentista amb seu als Estats Units.

Les autoritats de Teheran també aprofiten la lluita contra el tràfic d'armes

Un grup de dones balutxis escolten un discurs del president pakistanès Pervez Musharraf, durant la visita que va fer a la ciutat de Sunny Shora el mes de juliol passat, amb motiu d'unes greus inundacions.

el terrorisme per afeblir de retruc el moviment nacionalista. Les organitzacions polítiques balutxis de l'Iran, a diferència de les pakistaneses, que són majoritàriament independentistes, aposten pel federalisme dins un Iran democràtic. Per això, els principals partits nacionalistes treballen amb representants de les altres minories iranianes amb l'objectiu de reformar l'estat. Amb tot, això no vol pas dir que la població de la província de Sistan i Balutxistan –té dos milions d'habitants, que representa el 2% de la població total, i és dues vegades i mitja més gran que els Països Catalans– rebí més bon tracte que els balutxis pakistanesos ni que la resistència a les autoritats hi sigui menys ferotge. De fet, les denú-

A l'Iran, el 2006 van penjar desenes de balutxis i n'hi ha 700 més al corredor de la mort

cies per violacions dels drets humans a mans de les forces de seguretat són constants i, des de la revolució islàmica de 1979 que va situar el clergat xiïta al poder, més de 3.000 soldats iranians han mort en combat en aquesta regió.

Repressió a l'Iran. Com a resultat de la creixent tensió entre els balutxis sunnites i el règim iranià dirigit pels perses xiïtes, els darrers anys ha pres força el moviment armat Jundul-lah –Exèrcit de Déu–, de clara inspiració religiosa i que manté vincles amb al-Qaida, però que no oblidia que té l'objectiu fundacional de crear un estat balutxi independent. Aquest grup ha segregat dotzenes de soldats iranians i entre les accions més espectaculars que li imputen es destaca l'intent d'assassinar, l'any 2005, el president iranià, Mahmud Ahmadinejad, mentre participava en un míting a la capital de la província.

D'aleshores ençà s'han multiplicat les accions armades i els atemptats terroristes contra les forces de seguretat, que han respost amb una campanya de detencions arbitràries, de tortures i

d'execucions. El 2006 van ser penjats 265 balutxis, segons dades del partit independentista Moviment Nacional del Balutxistan. Amnistia Internacional redueix aquesta xifra a una seixantena, però confirma que ara mateix n'hi ha 700 més al corredor de la mort.

L'Afganistan és un cas a part. Els 200.000 balutxis afganesos –el 4% de la població total– no són majoria a cap província i ocupen la inhòspita terra de ningú de dunes i desert de l'extrem sud del país. Bona part són nòmades, molts es dediquen al tràfic d'opi i no mantenen cap front obert amb un estat que a la pràctica no existeix més enllà de Kabul.

Així és el Balutxistan, una regió àrida i escassament poblada que per als traficants i terroristes és un territori de pas, que per a les autoritats d'Islamabad i Teheran és una província rica en recursos que cal explotar, però que per a 13 milions de balutxis és la terra d'un poble i una cultura que reclamen ser tractats amb dignitat i amb justícia.

*Jordi Llaonart
Kuwait*